

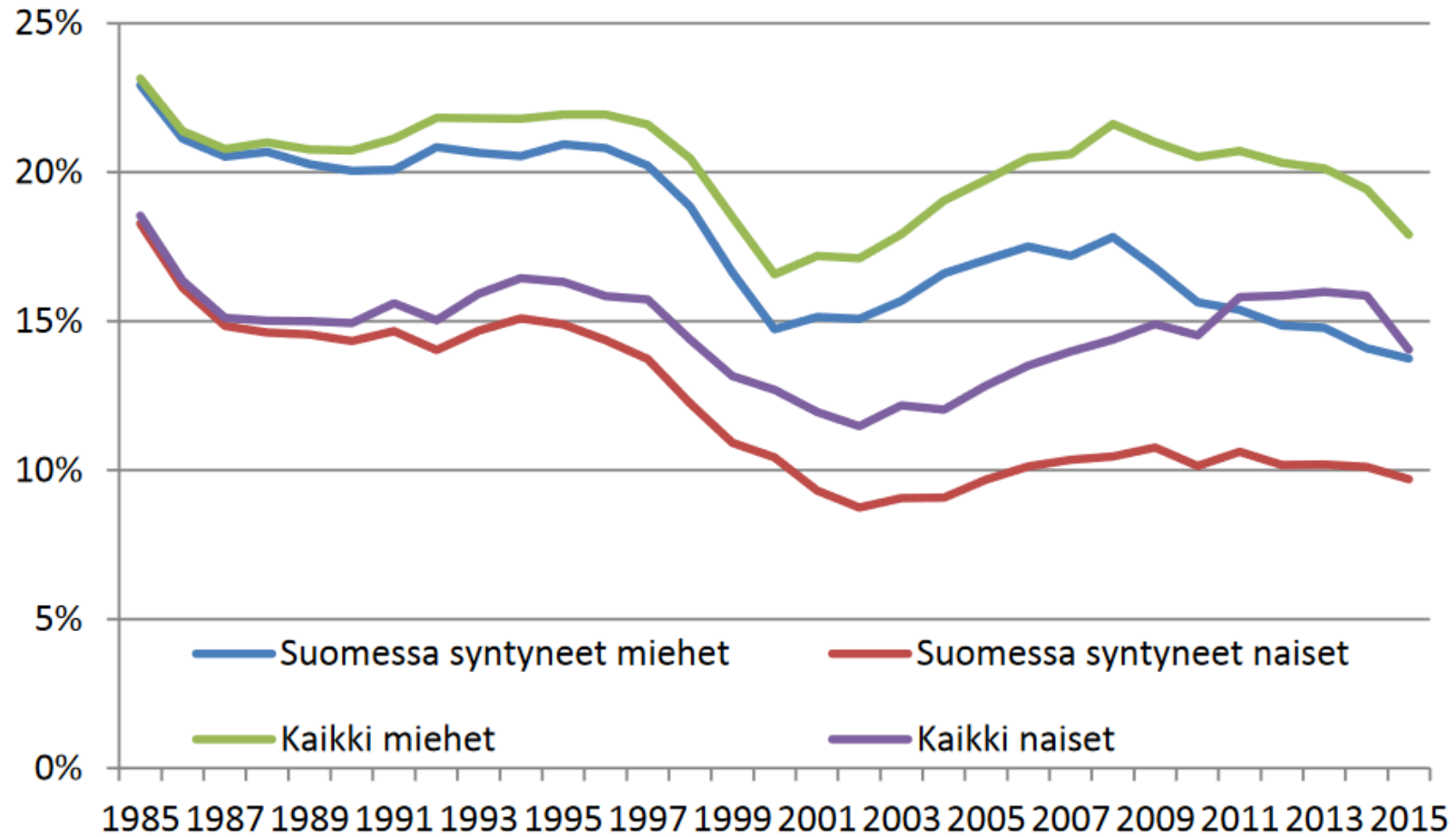
Oppivelvollisuuden laajentaminen ja sen vaikutukset julkisen talouden näkökulmasta

Roope Uusitalo 12.2.2020

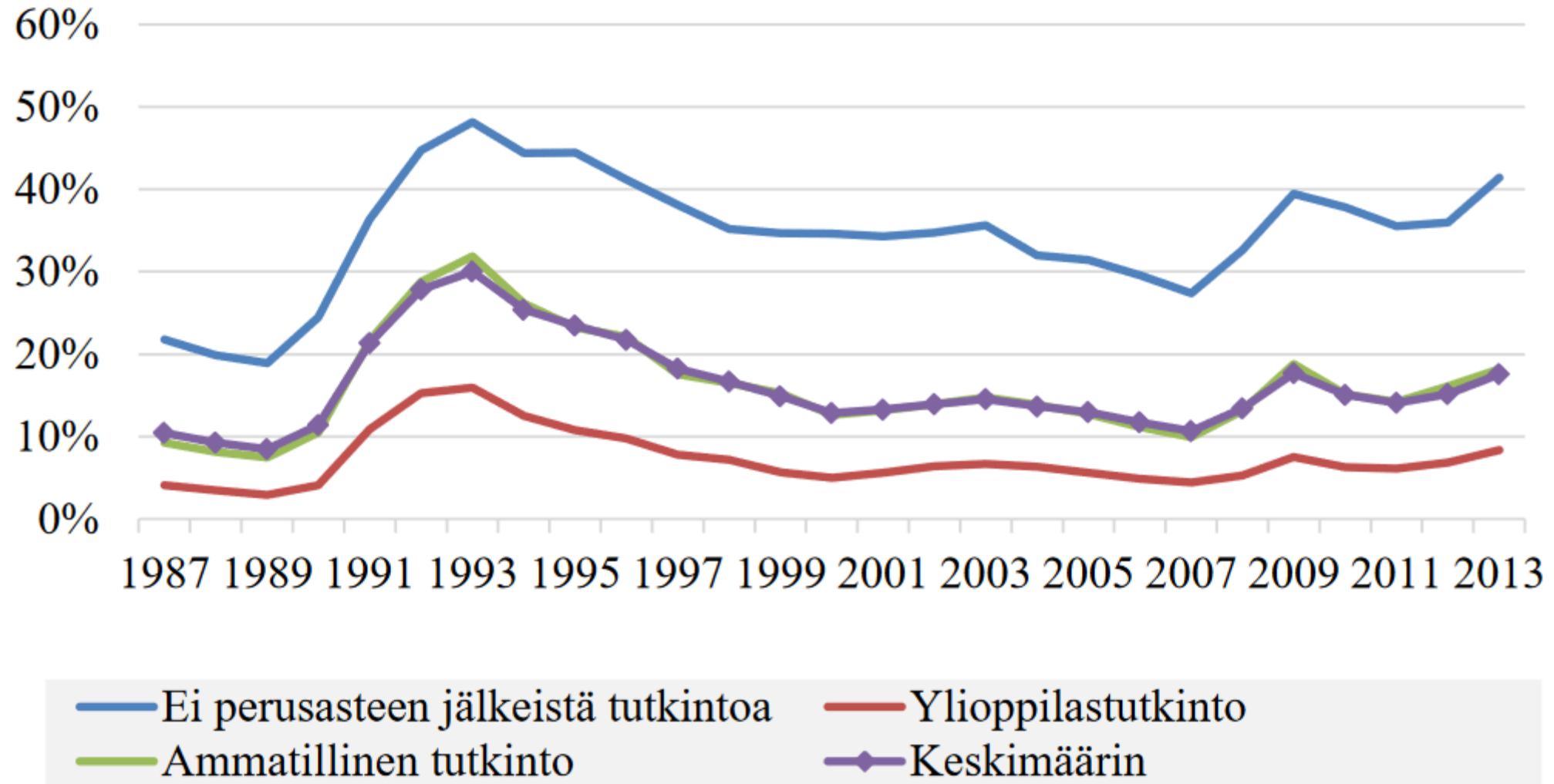
Perustuu pääasiassa julkaisuun:

Seuri, Uusitalo & Virtanen: Pitäisikö oppivelvollisuusikä nostaa 18 vuoteen?
Talouspolitiikan arviointineuvosto 17.1.2018

Kuvio 1. Pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus 25-vuotiaasta ikäluokasta.

Kuvio 2. 25-vuotiaiden miesten koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien osuus suoritetun tutkinnon mukaan 1987–2013, prosenttia

Miten oppivelvollisuuden pidentäminen vaikuttaa

- Pitää (valta)osan niistä, jotka lopettaisivat koulunkäynnin 16- tai 17-vuotiaana koulutuksessa 18 vuoden ikään asti
- Kasvattaa toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuutta (mutta ei 100 prosenttiin)
- Parantunut koulutustaso
  - pienentää todennäköisyyttä jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle, kasvattaa työllisyyttä ja keskimääräisiä tuloja
  - Vaikuttaa myös ei-rahallisiin mittareihin, mm. vähentää nuorisorikollisuutta

Miten arvioidaan koulutuksen tuottoa?

- Opiskelijalle
  - + paremmat työllistymismahdollisuudet, suuremmat nettotulot
  - opiskeluaikana menetetyt tulot (16-17-vuotialla pieniä, valtaosa koulutuksen ulkopuolella olevista myös työelämän ulkopuolella)
- Yhteiskunnalle
  - + kasvanut tuottavuus (suuremmat bruttopalkat)
  - koulutuksen kustannukset
- Julkiselle taloudelle
  - + kasvavat verotulot, pienenevät tulonsiirrot
  - koulutuksen kustannukset

Kuka hyötyy?

- Suurin hyötyjä on opiskelija itse, mutta myös julkiselle sektorille koulutus voi olla kannattavaa, jos verotulojen kasvu riittävän suurta verrattuna koulutuksen kustannuksiin
- Kyseessä on investointi. Kustannukset realisoituvat heti, hyödyt vasta pidemmän ajan kuluessa
- Kustannuksiin vaikuttaa myös muiden kuin kohderyhmän kustannukset (esim. oppivelvollisuuden vuoksi maksuttomaksi muuttuva koulutus)
- Toisaalta myös hyötyä voi koitua muillekin (ulkoisvaikutukset)

Miten oppivelvollisuuden vaikutuksia voi arvioida

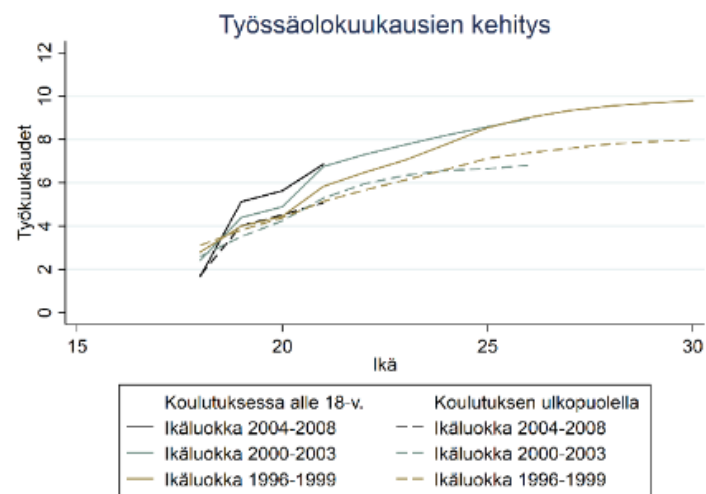
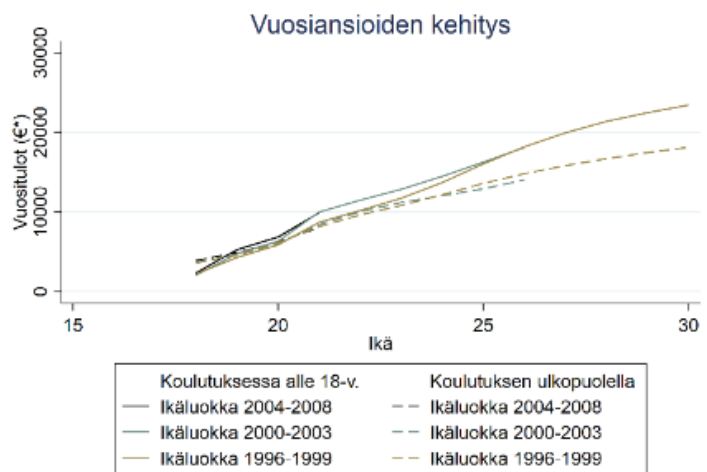
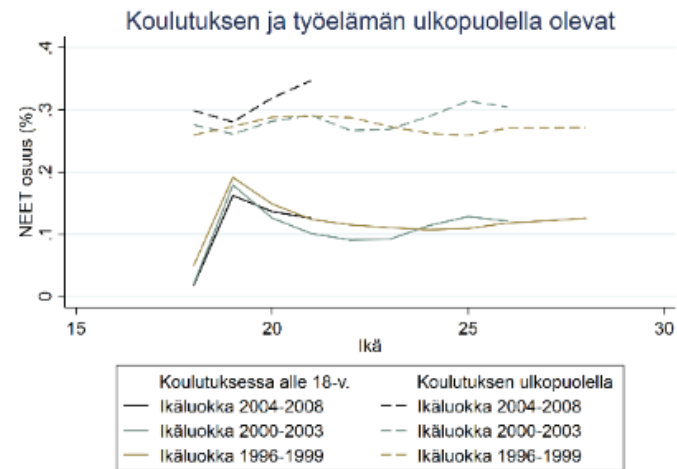
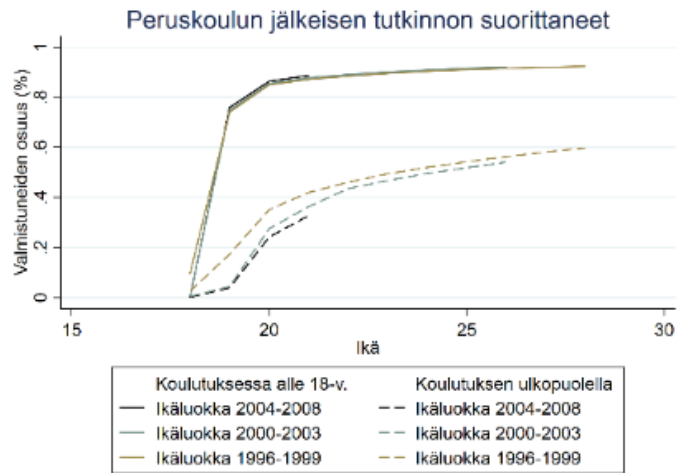
- Kansainväliset kokemukset
  - Oppivelvollisuusiän nostettu yli 16 vuoteen Belgiassa, Portugalissa, Itävallassa, Hollannissa, Englannissa, Saksassa, Israelissa, Venäjällä, sekä joissakin Kanadan, Australian ja Yhdysvaltain osavaltioissa
  - Paljon tutkimusta oppivelvollisuusiän nostosta 16 vuoteen, suhteellisen vähän tutkimusta oppivelvollisuusiän nostosta tätä korkeammalle
  - Toinen mahdollisuus verrata alkuvuonna ja loppuvuonna syntyneitä maissa, joissa oppivelvollisuus päättyy 16. syntymäpäivään
  - Tulos: oppivelvollisuusiän noston vuoksi lisääntynyt koulutus pääsääntöisesti hyödyllistä ainakin opiskelijoiden kannalta

Oppivelvollisuuden noston vaikutus Suomessa

- Valtaosa peruskoulun päättäneistä jatkaa toisen asteen koulutuksessa
- Koulutuksen keskeyttäminen kuitenkin yleistä – erityisesti ammatillisessa koulutuksessa
- Peruskoulun 16-vuotiaana päättäneistä 5-10% on vähintään vuoden koulutuksen ulkopuolella (3000-6000 nuorta)
- Koulutuksen ulkopuolella 16-17 –vuotiaana olleiden todennäköisyys suorittaa toisen asteen tutkinto 28 vuoden ikään mennessä 30 prosenttiyksikköä pienempi ja riski olla koulutuksen ja työelämän ulkopuolella 15 prosenttiyksikköä suurempi

Kuvio 3. Alle 18-v. koulutukseen osallistuminen ja myöhempi koulutus- ja työtulemien kehitys

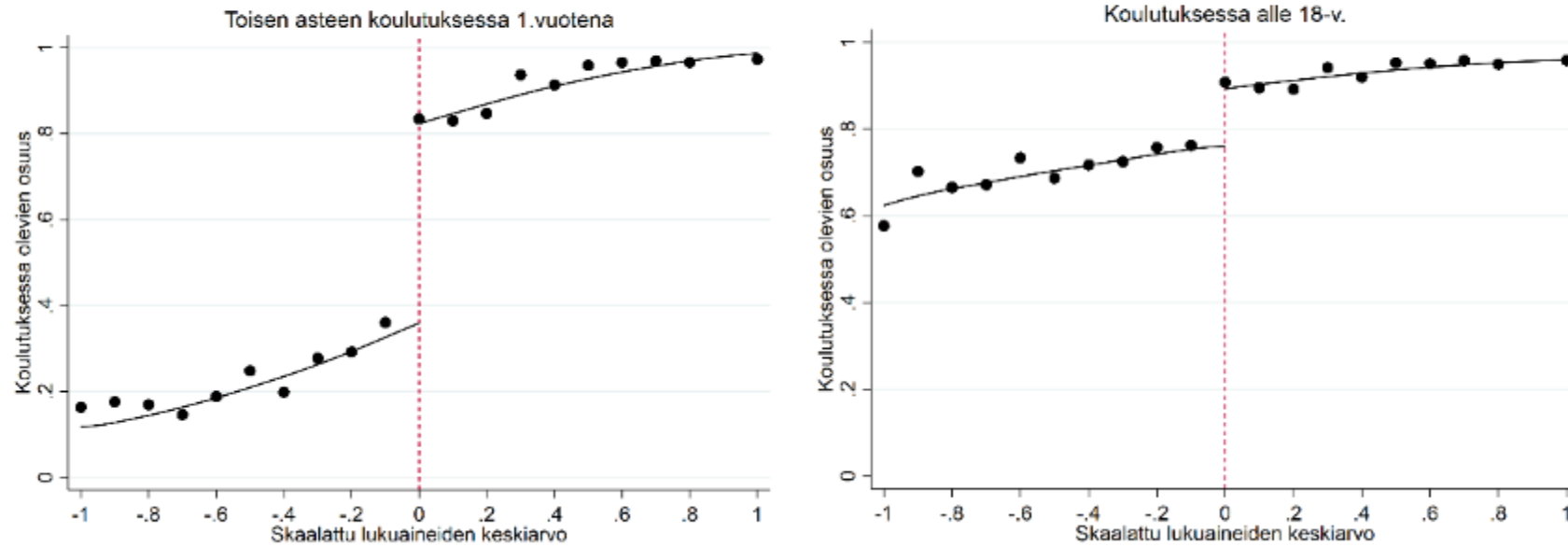
*Kiinteät hinnat, 2000

Huom. Kuviot sisältävät kaikki ne 16-vuotiaana peruskoulun suorittaneet vuosilta 1996-2008, jotka asuivat maassa tulemien mittausvuotena.

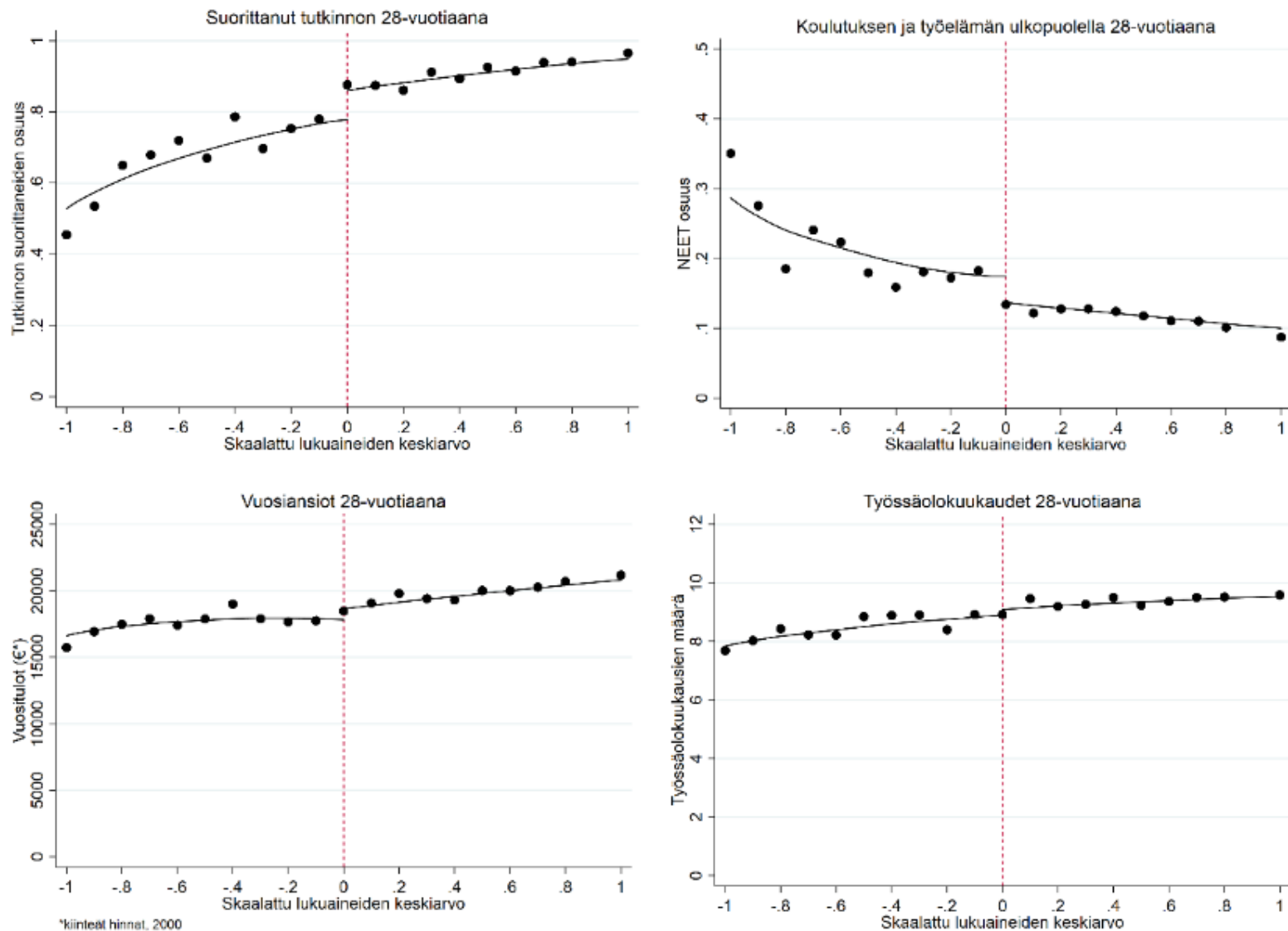
Miten selvittää oppivelvollisuuden pidentämisen vaikutuksia Suomessa

- Oppivelvollisuusikä säilynyt ennallaan koko peruskoulun olemassaolon ajan. Ei ole aikaisempia muutoksia, joiden vaikutuksia voisi arvioida
- Toisen asteen tutkinnon suorittaminen / suorittamatta jättäminen ei ole satunnaista, joten ryhmiä ei voi verrata keskenään
- Yksi mahdollisuus on tutkia, miten pärjäävät ne, jotka ovat juuri ja juuri päässeet toisen asteen koulutukseen, verrattuna niihin, jotka jäivät yhteishaussa juuri ja juuri valitsematta

Kuvio 7. Toisen asteen sisäänpääsyrajan ylittämisen vaikutus koulutukseen osallistumiseen

Kuvio 8. Juuri sisään päässeiden ja rajan alle jääneiden nuorten tulemat 28-vuotiaana

Karkea laskelma julkistalouden kannalta

- Oletetaan että oppivelvollisuuden nosti koskisi vuosittain 3000 nuorta
- Osallistuminen toiselle asteelle 16-17 –vuotiaana (ei välttämättä tutkintoon asti) kasvattaa vuosiansioita keskimäärin 3000€
- Rajaveroaste 40%
- Työkuukaudet lisääntyy 1,5kk/ vuosi
- Sosiaaliturvamenojen (työmarkkinatuki + asumistuki + toimeentulotuki) arvioidaan laskevan 750€/kk (netto)
- Työura 60 vuoden ikään asti, 3%diskonttokorko
- 140 M€ fiskaalinen hyöty

Hyödyt vs. kustannukset

- Kustannuksista lienee tuoreempiakin arvioita, mutta Kuntaliitto (2014) laski kustannuksiksi 56M€ / vuosi. Kahden vuoden pidennys siis 112 M€ ??
- Laskelmasta puuttuu erilaisia mahdollisesti suuriakin hyötyjä kuten rikollisuuden vähenemisen tuoma säästö. Tästä huolimatta

hyödyt >> kustannukset

- Huom 1: Kustannukset syntyvät heti, hyödyt vasta pitkällä aikavälillä
- Huom 2: Uudistuksen varsinainen hyötyjä on opiskelija itse ei julkinen talous.